

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2083/2017
13.06.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Перић Дамир, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1817/17 од 07.06.2017. године, у седници већа одржаној дана 13.06.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог, изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1817/17 од 07.06.2017. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П бр.3038/14 од 09.03.2017. године, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 9.059.153,50 динара, са законском затезном каматом од 09.03.2017. године па до исплате на име накнаде за експрописану непокретност ... КО ... површине 14а 71м2 уписане у л.н.б.р. ... КО ..., које у природи представљају део ... улице у ..., да изврши упис права јавне својине Града Новог Сада на наведеној парцели што је тужилац дужан признати и трпети, да тужиоцу исплати на име прибављања писане документације износ од 8.105,00 динара са законском затезном каматом од 01.04.2014. године па до исплате, на име састава захтева за накнаду штете износ од 30.000,00 динара са законском затезном каматом од 19.11.2013. године до исплате и на име парничних трошкова износ од 439.690,00 динара са законском затезном каматом од 09.03.2016. године па до исплате. Одбијена је молба тужиоца за ослобађање обавеза плаћања трошкова судских такси.

Апелациони суд у Новом Саду је пресудом Гж 1817/17 од 07.06.2017. године жалбу туженог делимично усвојио, делимично одбио и пресуду Основног суда у Новом Саду П бр.3038/14 од 09.03.2017. године, у побијаном делу из става 1, 2, 3, 4, 5 и 6 изреке потврдио, у ставу 3 изреке пресуде, у ставу 2 изреке за досуђени износ од 9.059.153,50 динара са законском затезном каматом од 09.03.2017. године па до исплате, у ставу 4 изреке за досуђени износ од 8.105,00 динара на име трошкова прибављања писмене документације, у ставу 5 изреке за

досуђени износ од 15.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.03.2017. године до исплате и у ставу 6 изреке за трошкове поступка од 379.690,00 динара са законском затезном каматом од 09.03.2017. године па до исплате. Првостепену пресуду је преиначио тако што је одбио тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на износ од 9.039.153,50 динара почев од 08.03.2017. до 09.03.2017. године, за исплату законске затезне камате на износ од 8.105,00 динара почев од 01.04.2014. до 09.03.2017. године, за исплату износа од 15.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 19.11.2013. године па до исплате и за исплату законске затезне камате на износ од 15.000,00 динара почев од 09.11.2013. до 09.03.2017. године као и захтев за накнаду трошкова поступка од 60.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.03.2017. године до исплате. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка из ове законске одредбе које би могле представљати основ за уважавање ревизије туженог.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је 1967. године од оца наследио њиву, парцелу број 1990-их година око њиве су изграђене куће које су градиле избеглице са територије бивше СФРЈ. Тужилац је трпео штету јер су на њиву наносили шут и стално су пролазили камиони због чега се месној заједници обраћао да му дају другу земљу. У месној заједници му је речено да је његова њива грађевинско земљиште и да ће се вршити парцелација јер ту треба да прође пут. Парцелацију је извршио ББ, а тужилац је након тога продавао околне плацеве. Преко тужиоачеве њиве сада пролази ... улица. Током 1994. године тужилац је закључио више уговора са више купаца којима је продао непокретности у својини. У изводу из листа непокретности број ... КО ... на парцели ... потез ... њива друге класе, површине 14а 71м2 као носилац права својине уписан је тужилац. Према урбанистичкој информацији о локацији ЈП „Урбанизам“ од 09.10.2013. године парцела број ... КО ... је на основу регулационог плана насеља ... парцела намењена за јавну и саобраћајну површину – регулицију улице Према информацији о локацији коју је издала Градска управа за урбанизам и стамбене послове Града Новог Сада од 09.12.2013. године ова парцела представља парцелу намењену за јавну и саобраћајну површину. Према информацији ЈП „Урбанизам“ од 13.12.2016. године Изменама и допунама Генералног урбанистичког плана насељеног места ... проширено је грађевинско подручје насељеног места ... и на простор на коме је парцела број ... и то је први плански документ према коме је парцела ушла у обухват грађевинског подручја

насеља На локацији ... улица у ... не постоји легално изграђена водоводна мрежа а постоји канализациона мрежа која је изграђена по налогу ЗИГ. Парцела тужиоца представља део улице ... у ... која је инфраструктурно и комунално опремљена, изграђена је електродистрибутивна мрежа, јавна расвета, гасна мрежа, канализација, водоводна и ПТТ мрежа. Парцелација тужиоцеве парцеле је урађена у складу са планским актом на основу важећег регулационог плана. Укупна вредност одузетог земљишта износи 73.550,00 евра, односно 9.059.153,50 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су својили захтев тужиоца за исплату новчане накнаде за фактичку експропријацију тужиоцевих парцела на којима је носилац права коришћења, оценивши да у ситуацији када је земљиште фактички приведено намени, те није могућ његов повраћај у државину претходног власника (корисника) нити је могуће да оствари накнаду у управном поступку јер формалне експропријације није било, једина могућност правне заштите постоји кроз институт фактичке експропријације.

Неосновано се у ревизији туженог указује да је материјално право погрешно примењено уз образложење да спорна парцела која је сада улица није приведена намени – саобраћајници јер не представља пут у смислу Закона о јавним путевима.

У члану 1. став 1. Протокола за европску конвенцију за заштиту људских права прописано је да свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелом међународног права. Ставом 2. истог члана прописано је да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Чланом 58. Устава Републике Србије између осталог прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном у закону, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2), да се законом може ограничити начин коришћења имовине (став 3).

Из наведене уставне одредбе произилази да дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу, утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Издавањем објекта од јавног интереса на земљишту неког лица врши се одузимање права својине без обзира што право својине тог лица није формално одузето. У таквој ситуацији ради се о фактичкој експропријацији која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни или други објекти у јавном интересу иако не постоје решења о одузимању земљишта. У конкретном случају на спорним парцелама су изграђене улице као јавни пут у насељу који повезује делове насеља. Због тога се спорна парцела не може више сматрати приватним

путем јер се ради о улици која је по члану 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“, број 72/11, 88/11 и 105/14) добро у општој употреби и у својини је јединица локалне самоуправе на чијој се територији налази (став 7).

Према урбанистичкој информацији о локацији ЈП „Урбанизам“ од 09.10.2013. године парцела број ... КО ... је на основу регулационог плана насеља ... парцела намењена за јавну и саобраћајну површину – регулацију улице Према информацији о локацији коју је издала Градска управа за урбанизам и стамбене послове Града Новог Сада од 09.12.2013. године ова парцела представља парцелу намењену за јавну и саобраћајну површину. Према информацији ЈП „Урбанизам“ од 13.12.2016. године Изменама и допунама Генералног урбанистичког плана насељеног места ... проширено је грађевинско подручје насељеног места ... и на простор на коме се налази спорна парцела и то је први плански документ према коме је парцела ушла у обухват грађевинског подручја насеља

Када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини у овом случају у јавној својини туженог Града Новог Сада. Због тога јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине експроприше ранијем власнику односно да га изузме из поседа ранијег власника и да за то плати одговарајућу накнаду. У ситуацији када је земљиште као у овом случају приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина туженог, тужилац као корисник земљишта не може трпети штетне последице што надлежни орган туженог града није спровео управни поступак и донео решење о изузимању земљишта из поседа које би било основ за исплату накнаде за изузето земљиште. Осим наведеног из праксе примене Протокола 1 уз Европску конвенцију о заштити својине, Европски суд за људска права у великом броју одлука изражава став да се код експропријације мора постићи равнотежа између захтева општег интереса и права појединца на мирно уживање свог власништва при чему одсуство накнаде за експрописану имовину у износу који није у складу са вредношћу непокретности редовно представља несразмерно мешање државе која се не може оправдати на основу протокола број 1. Такође, ако се појединцу за одузету непокретност не плати никаква накнада повреда права на уживање имовине је још драстичнија. Европски суд употребљава термин „фактичка експропријација“ сматрајући да повреда права на мирно уживање имовине постоји све до оног момента када дође до успостављања равнотеже интереса, а то ће у датој ситуацији бити тек када се власник адекватно обештети.

Због тога се не могу прихватити као основани наводи ревидента да је у конкретном случају по диспозицији тужиоца вршена парцелација и продаја предметног земљишта, које је једино могло да се прода на тај начин, што би тужилац оставио парцелу која би служила као прилазни пут плацевима. Наиме, ради се о фактичкој експропријацији земљишта јер се земљиште – катастарска парцела уписана у лист непокретности ... КО ... користи као јавни пут „... улица“, приведена је намени и предвиђена је планским актом, и као таква постала је јавна

својина туженог, а да претходно није спроведен поступак за одузимање земљишта из поседа тужиоца и исплаћена му накнада.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Предраг Трифуновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић